

Ernek a számnak az ára 30 fillér.

Negyvenhetedik évfolyam.

11. szám.

Debrecen, 1927 március 12.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

A zsinat.

Több oldalról szó emeltetett a zsinattartás szükségességéről s nemrégiben egyik laptársunk a legilletékesebb helyről származó nyilatkozatot közölt, mely szerint az 1917-ben összeült zsinat mandátuma ez év őszén lejárván, az államfő engedélyét új zsinat tartására meg fogják kérni és ennek alapján az új zsinat még ez év őszén össze fog ülni.

Nem szándékozom azoknak példáját követni, akik bizonyosságokat keresnek és tárnak fel az új törvényhozás szükségességére. Mindnyájan jól tudjuk példák felsorolása nélkül is, hogy egyházi törvénykönyvünknek nagyon súlyos fogyatkozásai vannak, olyanok, amelyeknek mielőbbi orvoslása feltétlenül szükséges. De amellet, aki valamennyire is foglalkozott a mi életben levő törvényeinkkel, a törvényhozás — politikai tekintetek teljesen figyelmen kívül hagyása mellett, szigorúan csak jogász szemponatok szerint is meglátja, hogy ez a törvénykönyv nagyon alapos átdolgozásra szorul. A pongyolaságnak, sőt ellentmondásoknak olyan sokaságát találjuk benne, hogy szinte csodálni lehet, hogy ennyi időn át alkalmazásban volt.

Azután a törvényalkotás feladatán kívül más okból is kívánatos a zsinat összeülése. Egyik fővárosi napilap közlése útján ismeretessé vált a csanádi róm. kath. püspöknek a primás útján a kultuszminiszter elé terjesztett munkája, mely arról szól, hogy a római katolikus egyháznak előbbvaló és nagyobb mértékű oka van immár az állami segítséget követelni, mint a protestáns egyházaknak. Ez a munkát, amely vezető körökben már a hirlapi publikáció előtt is ismeretes volt s amelyről a kultuszminisztériumban már tanácskozások is tartattak, adja a magyarázatát annak, hogy dr. Baltazár Dezső püspök a felsőház alakuló gyűlésén az einökök üdvözlő beszédében ráért az 1848. XX. t.-cikk kérdésére, mint olyanra, melynek megoldását most már valamennyi egyház sürgeti. Egyáltalán nem lehetetlen tehát, hogy az országos törvényhozás rövid időn belül foglalkozni fog az 1848. XX. t.-cikk végrehajtásának ügyével. Mivel pedig ez a törvény, nevezetesen annak az a leginkább szóban forgó passzusa, mely szerint

a bevett vallásfelekezetek mindennemű egyházi és iskolai szükségletei közálladalmi költségekből fedeztessenek, nem zárja ki a végrehajtás mikéntje tekintetében a különböző magyarázatok és következtetések lehetőségét, már azért is kívánatos a zsinat együttléte, hogyha ennek a törvénynek a végrehajtására vonatkozó törvényhozásról lesz szó, ne egyeseket terheljen a megállapodások létesüléséért vagy nem sikerüléséért a felelősség, hanem az egyház egészének arra hivatott képviselőjét.

Viszont azonban siettetni nem való a zsinatolást.

Az 1917-iki zsinat számára készültek bizonyos előmunkálatok. Ám azok az irtózatok változások, amelyek hazánk életében 1918-ban bekövetkeztek, nem maradhatnak figyelmen kívül az egyházi törvényhozás tekintetéből sem. Nemcsak a haza földjének s ezzel egyházunknak szétszakgatása, de a nagy társadalmi, gazdasági, sőt általános erkölcsi és világnézetbeli változások sem maradhatnak számításán kívül. Ami akkor készült, annak legnagyobb része nem jó ma már.

A legnagyobb hiba pedig az volna, ha a zsinat egyszerűen összeülne azzal az elhatározással, hogy most már nyakra-főre törvényeket csinálunk. Azért, hogy az, amit elvetünk rossz, nem bizonyos, hogy amit a helyébe hozunk, jó lesz. A törvényhozás nagyon is alapos munkát és a törvényhozóktól nagy önfegyelmet kíván. A gyors talpalás a törvényhozásban mindig veszedelem. És nem kevésbé veszedelem, mikor a törvényhozókban nincs elég önfegyelem a maguk kedvenc eszméinek minden következtetésében végig gondolására és a kérdés egészének gondos áttanulmányozása nélkül tesznek indítványokat, melyek — tetszetős hangzásuk folytán — elfogadásra találnak és megzavarják a törvény egész átgondolt rendszerét. A törvényalkotás helyes módja tehát először világosan és kétséget kizáróan megállapítani az alapelveket, azután azok alapján rábízni néhány, a kérdéssel alaposan foglalkozó emberre a részleteket s a részletek tárgyalásánál csak olyan változtatásokat engedni, melyek valójában csak részletek, alapelveket pedig nem érintenek. Ennek ellenkezőjét láttuk eddig, amikor ugyanis fontos

elvi jelentőségű határozatok a részletes tárgyalás rendén hozattak.

Hát hadd üljön össze a zsinat, bármily fájdalmas lesz is a csonka egyház csonka zsinatját látni. De a törvényhozást ne siesse el, mert nem lehet cél az, hogy valamit csinálni látszassék.

K. B.

Miért kell átdolgozni népiskolai vallástanítási tantervünket?

1. Azt, hogy milyenek képzelem én a népiskolai vallástanítás ideális tantervének keretét, fölöslegesnek tartom e b. lap hasábjain kifejtetni, mert erre a kérdésre a választ már megadtam „A népiskolai ker. vallástanítás módszertana” 1925. c. könyvemnek 43—48. lapjain, mégpedig szigorúan elvi és tudományos alapon. Természetesen annak, aki az ott kifejtett elvekhez és tantervhez akár pro. akár kontra hozzá akar szólani, az egész könyvet el kell olvasnia, mert az ott mondottak teljes indokoltóságukat csak az egésznek a nagy elvi összefüggésében találják meg. Most, miután dr. Veress István konventi szakelőadó úr útján tudomásra jutott, hogy a népiskolai konventi vallástanítási tanterv revíziója van kilátásban, alkalomszerűnek találom — fentebb említett elvi alapról — a jelenleg érvényben levő konventi (s mellékesen az 1909-iki tiszántúli) vallástanítási tantervre vonatkozó bíráló megjegyzéseimet közzétenni.

A könyvemben kifejtett és javaslatba hozott tantervvel csaknem teljesen összevág az a minden tekintetben ideális tanterv, amelyet Makai Sándor fejt ki az „ÚT” I. 3. 100—104. lapjain. Rendkívül szellemes módon egy, a keresztyénség egész lényegét felölelő ú. n. *összetartó gondolatot* állít fel tanterve számára és ebből ágaztatja szét egész tantervét. Ez az összetartó gondolat: „Isten az embert Jézus Krisztus által megváltotta”. Ki váltotta meg? *Isten*. (I.—II. oszt. előkészítő vallástanítás: Istenről szóló legendák.) Kik? *Az embert*. (III. oszt.: a bűnnel küzdő és váltság után esengő ember képe, a vallásos élmény konkrét példáinak sorozata az ó-szövetség történeteiben.) Ki által? *Jézus Krisztus által*. (IV. oszt.: a Megváltó élete újszövetségi történetekben.) V. oszt.: *a megváltottak története* (a megváltott emberi lélek képe), egyháztörténelem. VI. oszt.: *Megvált-e minket is?* Bizonyoságtétel a megváltásról a kátében. — Tantervünkől e javaslat mindössze az I—II. osztály „Istenlegendáiban” tér el (teremtő fantáziával megalkotott és gazdagon színezett *vallásos mesék* — bibliai, vagy máshonnan vett tárgyúak —, melyekben *Istennek* egyik, vagy másik felesleges *tulajdonsága* meglepő, csodás módon jut kifejezésre, élesen, szemléletesen domborodik ki a gyermek előtt.) A gondolatot nagyon szerencsésnek találjuk és melegen üdvözljük, azonban a gyakorlatban megvalósíthatónak mindaddig nem tartjuk, amíg prófétailag és művészileg ihletett lelkek (pl. Ravasz, Makkai) által teremtett *kész legenda-feldolgozások* rendelkezésre nem állnak. Mert a kontármunka itt csak rombolna, nem építene.

2. A tiszántúli református egyházkerület 1909: 461. sz. alatti és az egyetemes konvent 1916:

215. sz. alatti, egymással sokban megegyező, az alapvázlatban pedig teljesen egyforma *tanterveire* megjegyzéseinket a következőkben tesszük meg.

Az I—II. oszt. tananyagának előírásában nem látjuk a konventi tantervben annak az elvnek érvényesülését, amit pedig maga a konventi tanterv állít fel, hogy a tananyag a „képzetre ható” legyen. Az előirt bibliai történetek *kizárólag erkölcsi érzelmeknek* (a szeretet különböző irányainak) a feltüntetésére vannak szárvva (eltekintve Jézus születése és megdicsőülése eseményeinek független megemlégetésétől), ami magában véve igen szép és helyes volna, azonban a képzetet jobban izgató elbeszéléseknek (pl. Jézus nálunk említett *csodatételeinek*) elmaradásáért ezen a fokon kárpótlást nem nyújt, amennyiben ezeket a csodákat a gyermeki lélek ezen a fejlődési fokon szinte szomjazza: bennök Isten gondolatai *érzéki síkban* jelennek meg, mintegy *kézzelfoghatóvá* lesz általuk a mennyei világ, *Isten nagy örök tulajdonságai* az érzékitő fantázia szárnyán észrevétlenül lopóznak be a gyermek gondolat- és érzésvilágába. — Ezeket a történeteket ezen a fokon mellőzni nem szabad, nélkülök vallástanításunk lapos moralizálássá válik, ami legnagyobb hiba épen ezen a fokon. Azok a történetek viszont, melyekben a képzetre ható csodás elem inkább feltalálható (mint Illés, Elizeus, Jónás), eszmei tartalom szempontjából ezen a fokon még tulmagasnak látszanak. Jób története egyáltalán nem erre a fokra való. „Jézus megsiratja hazáját” c. történet fölvétele ellen elvi kifogás nem emelhető, de *feldolgozásánál* nagyon vigyázni kell, mer az itt kézenfekvő történelmi vonatkozások (földi messiási eszme, farizeizmus, Róma stb.) e fokon még nem tárgyalhatók. A tiszántúli tanterv I—II. osztályú anyagára is a most elmondottak állanak, azonfelül, hogy az anyag lehetetlenül üres és sovány. Az I. osztályt sokrati-zálás tölti ki; a II. osztályban 10 rövid moralizáló bibliai történet az egész évre képtelenül kevés.

A III—IV. osztály tananyaga a két tantervben majdnem szószerint megegyezik. Az ó-szövetséggel mindakettő 5 történetben végez a III. osztály elején, amely 5 történet is inkább üdvörténeti vázlat (bűneset, szövetség Ábrahámval, szövetség Mózes által Izraellel, a nép megromlása, próféták és a messiási eszme). Azután Jézus életeseményeit adja a III. osztályban, csodatételeit és tanításait a IV. osztályban. Szóval „kijelentés történetet”, vagy „üdvörténetet” akar adni, az ó-szövetségnek, mint előkészítő foknak teljes háttérbe szorításával. Tökéletes félreismerése az ó-szövetség valláspedagógiai jelentőségének (melyről könyvem 18. és 19. §-aiban van szó), de általában a bibliai történetek methodikai céljának is. E cél nem elméleti, nem a vallásfejlődés feltüntetése (itt, ezen a fokon!), hanem egészen gyakorlati: minél vonzóbb és változatosabb vallásos *szemléletek* nyújtása; apozitív és negatív, vonzó és taszító vallásos *példák* sokféleségében, mikben az ó-szövetség különösen bővelkődik, (Makkai: „Történetek Isten barátairól és ellenségeiről”), a vallásos élmény megindítása, a vallásos élet gyarapítása. És épen az ó-szövetség az, amelyben „egyszerű, üde, megragadó történetekben van megörökítve, személtetve a vallásos élet minden mozzanata s amely páratlan gazdagságú és értékű kincsesháza a vallásos élmény konkrét

példáinak" (Makkai S.) Jézus csodatételei és tanításai az ő isteni személyiségének megragadó *életnyilatkozatai*: tehát nem helyeselhetjük Jézus életének és másfelől cselekedeteinek és tanításainak a skolasztikus rendszer kedvéért való (s pláne két külön osztályba való) *keltészekítését* sem. A *hegyi beszéd* is szerintünk (teljes egészében legalább) még nem a IV. osztályba, hanem inkább a VI. osztály anyagába veendő fel, az általunk javasolt ú. n. *tani jellegű bibliai részek* tárgyalásába, kapcsolatban az erkölcstannal.

Az V. osztály anyaga jól van kijelölve, az életrajzi alak követelése is nagyon jó, ellenben már a „korrajzok“ említése egészen céltévesztett (konv. tanterv). Ne felejtjük, hogy vallásteremtő erővel csak *személyek* (életek) és *események* bírnak, korrajzok soha, melyek elvont jellegüknél fogva is fárasztóak, a képzeletet hidegen hagyják s erre a fokra egyáltalán nem valók. Az egyház-történet-tanításnak a tiszántúli tantervben megjelölt célja: „lelkessedést kelteni a tanulóban *egyházunk iránt*“, csak másodlagos cél lehet; főcél itt is, mint a bibliai történeteknél, lelkessedést kelteni *Isten iránt* s az ő országa iránt. — A VI. osztályba helyesen van téve a hit és erkölcstan, mint a szemléleti oktatás fogalmi betetőzése; a konv. tanterv helyesen írja elő ez osztályban a bibliaismertetést is (az „Isten ígéjével“ kapcsolatban); de (szerintünk) helytelenül osztja be mindakét tanterv a hittan keretébe a szimbolikát, melynek az egyház-történetben van helye (ott is záradéképe és nagyon röviden). Különbben a hit- és erkölcstani rendszer összeállítására mindkét tantervben történetietlen és erőtelen.

Minden okoknál fogva, bár a két tanterv alapváza a mienkkel s a Makkai-félével rokon, de a részletekben oly lényeges elvi jelentőségű eltérések mutatkoznak, hogy tankönyvünkben képviselt tudományos módszertani elveink földása nélkül e tantervek jelen alakjához hozzá nem járulhatunk. Kérjük azoknak átdolgozását elveink s a Makkai-féle elvek értelmében!

Szele Miklós.

Iskola

Kerekes Ferenc pedagógiai levelei.

(Folytatás.)

Az eddigiek magyarázatául meg kell mondanunk egyet-mást.

„Szabadhegyen magasan“ — „rabvölgyben“ ügyes szójáték Treyberg, Kerekes tartózkodási helye és az Alföldön fekvő Debrecen nevével.

Az angolokkal példalóztatás — 1817-ben — érdekes előhangja gróf Széchenyi István irányának. A Saecularistáknak hívják a „nem belső“, azaz nem papi szolgálatban forgolódo, hanem világi pályán élő embereket. Átvitt értelemben a világiak pártját.

A református püspökök tekintélye emelésére irányuló mozgalom szinte elérhetetlen céljaként van említve az országgyűlésre meghívás. Magyarázata, hogy akkor még nem volt egy református püspök

sem tagja az országgyűlésnek. Súlyosabb volt akkor sokkal a közjogi helyzete a protestantizmusnak

Papi és professori hivatal különválasztása megint nagy dolog. Századokon keresztül egy volt a kettő: még a múlt század derekán, sőt később is, a kötelező tanári vizsgálat behozásáig minden akadály nélkül lépegettek át egyikről a másikra. Csak annyiban volt különbség, hogy az újabb korban inkább a tanári pályára léptek át a papok, hajdan pedig inkább a jobban fizetett papira. Alig melegegett meg némely tanár, másik meg késő férfikorában is később volt átmenni egy-egy embersegebb megélhetést biztosító papi állásra. Csak a Budaiak korában mennyi példa van erre! Maga Budai is odahagyta a debreceni papságért dicsőséges katedráját. E volt tanár-püspök alatt derültek szebb napok az addig panaszkodással telt debreceni professorokra.

A professori munka kevésre becsülését — mely miatt is kívánatosabb volt a papi — mutatja az, amiért a debreceni professorok nem győznek panaszkodni: hogy az egyházkerületi gyűlésben nem tölthettek be vezetőbb szerepet, nem lehettek „ülnökök“, assessorok sem. (Ma tanácsbíráknak nevezik őket.) Sőt egyidőben meg sem hívták őket a gyűlésbe. Épen Budai vezetett aztán régi jogaik felújítására egy nagy mozgalmat, melynek során csak testületi lemondással tudták kicsikarni, hogy a professorokban Sinaiakat látó egyházkerületi gyűlés rendes tagjai sorába iktassa a professorokat. Később assessorságra is többen emelkedtek: Sárvári is úgy halt meg.

A professorok közül csak egyet szeretne „akárhová tenni“ Kerekes. Nem sok találatkonyság kell hozzá, hogy Budaira gondoljunk. Maga is elismeri, hogy ezután indulnak a professzorok. „Magsértet ambiciójáról“ csak annyiban lehet szó, hogy generalis notariusként szinte természetesnek tarthatta a püspökség reáshállítását. „Benedek Mihály után mégis mozgalmat indítottak ellene némelyek. Kerekes még „szent“-nek kiáltja ki e kormánykörökbe is nagytekintélyű, fényes szellemű elvi ellensége elleni harcot.

A lányok, kikről itt szó van, Szentgyörgyi leányai.

Lássuk tehát tovább reformjavaslatait.

A publicusoknak maguk közül kellene tenni inkább felvigyázót, mert jobb *moratusuak*, mint a *togatusok*.

Magyarázat: a publicusok bentlakásra, tehát beöltözésre nem szoruló, vagyonosabb, rendszeren előkelő szülők gyermekei voltak. Bármennyire jobb véleményvel van is náluk Kerekes, a tények más mutatnak: nem győzik fékezni őket a professorok. Ők azok, akiket szinte hónapoként felcitolnak — törvényhallgatásra. Maga Kerekes is másként vélekedett már tanárkorában, mint az „Atyáskodás“ keserű kifakadásai, meg a jegyzőkönyvek sorai bizonyítják. A publicusokra is a bentlakó juratusok ügyeltek fel még későbbben is, csak professori vezetés alatt.

A beneficiumok osztása fontos kérdés. Az a baj, hogy minden a professorokra van bízva, ami sok önkényre és részrehajlásra ad alkalmat: pl. minden professor inkább a saját tárgyát kedvelő tanulót pártolja. Valami tárgyilagos módot kell kitalálni az önkény eltávolítására.

1. *Szegénység és jóreménységre jogosító előmenetel* lehet itt a két egyenlő bírálati szempont. De *nem ismerik* a fel Magyarországról való szülőket, így a szegénységet a beöltözéssel magukra nézve előismerő togatusokat ebből a szempontból egyenlőnek kell venni, tehát csak az *előmenetel lehet a döntő*. Méltányos kivételek lehetnek.

2. Erkölciség a másik szempont. De minden természetes életmegnyilvánulást bűnnek venni nem szabad: rokon lakodalomban való megjelenés végletesen különbözik a csapszékek látogatásától. A büntettek megítélésénél a *szándékosság, vagy véletlen* jelleg is figyelembe veendő. De aggodalmaskodik Kerekes, mert két hét alatt, hogy érá a deputatio az erkölcsi törvényeket is megállapítani? Erre is tökéletes planumot kell csinálni. *Szorgalom* is tekintetbe veendő, pl. kisebb tehetség mellett, mert esetleg elfojtja a beneficium megvonása.

(Nagykörös.) (Folytatjuk.) **Dr. Törös László.**

Külföld

Az északamerikai Egyesült-Államok jövő évre esedékes elnökválasztása most a szokottnál is nagyobb hullámokat fog vetni a hatalmas birodalom közéletében, mert az egyik legkomolyabb elnökjelölt, *Alfred E. Smith* newyorki kormányzó egyfelől elismert vezére az általános alkoholtilalom eltörlését követelő „nedves” (wet) pártnak, másfelől pedig római katolikus hitű, amilyen egyén az Egyesült-Államok elnöki székeben még sohasem ült. A protestáns szellemű újságok már előre igen nagy aggodalommal tárgyalják azt az eshetőséget, hogy a világ egyik legnagyobb és legfüggetlenebb álla-

mának feje olyan egyén legyen, akinek vallása parancsaiból folyó kötelessége adott esetben egy idegen, souverain előtt terdet-fejet hajtani és gyűrűjét megcsókolni.

Franciaország százhuzezer tanítója közül 95,000 nyíltan szocialista vagy kommunista meggyőződésű s ilyen elveket valló szervezeteknek (a Confédération Générale du Travailnak, vagy más hasonlóknak) bejegyzett tagja. 550 közép- vagy elemi iskolai tanfelügyelő közül 500 vall hasonló, vagy legalább is szélsőségesen radikális és „szabadgondolkodó” elveket. „Akié az ifjúság, azé a jövő” — sőt többé-kevésbé már a jelen is!

Irodalom

Bibliai földrajz és természetrajz. A Sylvester Bibliai Kézikönyve IV. köteteként megjelent Csizmadia Lajos theol. professzor „Bibliai földrajza és természetrajza”. A tíz ives, rendkívül nagy gyakorlati értékkel bíró könyv ismertetésére visszatérünk. A kötet ára 2 pengő 40 fillér. Megrendelhető Sylvester nyomda, Tahitótfalu címen.

A gyermekek lelki gondozásában pompásan bevált, a múlt esztendőben magyarba átültetett Hastings első kötetének folytatása március hó elején megjelent a Tahitótfalusi „Sylvester”-nyomda kiadásában. Ehhez a más-odik kötethez *Kapi Béla* evangélikus püspök írt előtanulmányt. *Tildy Zoltán* fordításában jelent meg ez a terjedelmében és alakjában az elsőhöz hasonló kötet. Az első kötetből, melyet *Csikesz Sándor* egyetemi tanár tanulmánya vezet be *A falusi magyar gyermek-istentiszteletéről*, már csak egészvászonba kötött példányok kaphatók hat pengőért. A Hastings magyarra átültetett két kötetét nem csupán gyermekistentiszteleteken, hanem vasárnap délutáni gyülekezetben is gazdaságosan használhatják lelkipásztoraink. Melegen ajánljuk az egész vállalkozást lelkésztestvéreink és vasárnapi iskolai munkásaink figyelmébe.

NEM REKLÁM, HANEM VALÓSÁG

TELEFON:
13-35.

38-52

hogy dús választékban gyönyörű szabású
férfi- és fiú ruhák olcsó árban a

TELEFON:
13-35.

MAGYAR RUHAIPAR

DEBRECEN LEGNAGYOBB FÉRFI ÉS FIÚ RUHAARÚHÁZÁBAN
PIAC-UTCA II. SZ. (közvetlen a Bika-szálló alatt) szerezhetők be.

Kérelem a nagytiszteletű vallásnár és vallásnár-alkész urakhoz. (Kérjük laptársainkat a sorok szives átvételére.) „A keresztyénség története élet- és jellemrajzokban“ továbbá „Egyház-történelem I—II. könyv“ c. tankönyveinkből közelebbről második kiadás fog rendeztetni. Közérdeknek tartanám, ha e második kiadásból lehetőleg ki tudnám küszöbölni az elsőnek a hibáit. Ezért tisztelettel kérem mindazokat, akik e könyveket tanították vagy tanítják, kegyeskedjenek velem a lehető legteljesebb nyíltsággal minél részletesebben közölni azokat a kifogásaikat, amelyek e könyvekkel szemben felmerültek. Hálás lennék, ha akár tárgyi tekintetben, akár a taníthatóság szempontjából minél több bíráló megjegyzést kaphatnék. Magánuton több oldalról értesültem különösen arról, hogy a könyvek a tanulók értelmi színvonalához képest általában nehezek: az anyaguk is túlságosan sok, a stílusuk is kelletlenül magasabb. Nagyon leköteleznének mindazok, akik a tanítási gyakorlat alapján szívesek volnának reámutatni, különösképen mely részek igényelnének gyökeresebb átdolgozást ebből a szempontból. A megjegyzéseket lehetőleg április 1-ig kérem. *Dr. Révész Imre Debrecen, Kálvintér 8. szám.*

Halottaink

Vályi Sipos János belényesújlaki lelkész életének 74-ik, lelkipásztorokodásának 47-ik évében befejezte földi életét. Hozzá tartozóinak és a gyülekezetnek adjon az Úr vigasztalást!

Tar Károly szatmárnémeti állami elemi iskolai igazgató, a szatmárnémeti református egyház presbitere március hó 1-én áldásos életének 77-ik évében elhunyt. Temetése március 3-án ment végbe nagy részvét mellett. Áldott legyen emlékezete!

Török Vince karcagi református lelkésztestvérünk fia *Vince*, másodéves bölcsész életének 20-ik évében március 7-én Karcagon rövid, súlyos szenvedés után elhunyt. Temetése március 9-én ment végbe igen nagy részvét mellett. Ar Úr köttözzé be a megsebzett szíveket.

Különfelek

Hegedüs Loránt nyug. pénzügyminiszter március 13-án, délután 5 órakor, a nagytemplomban vallás-erköcsi előadást fog tartani. Üdvözlő beszédet mond dr. Baltazár Dezső püspök, bibliát olvas és imádkozik Kolozsvári Kiss László, közreműködik a Kántus is.

Dr. Lencz professzor előadása a keresztyén evangéliumok előállításáról. Mint utóbbi számunkban megemlékeztünk, dr. Lencz Géza egyetemi professzor a Népszerű Főiskolai Tanfolyamon március 7-én, 6—7-ig a keresztyén teológia legérdekesebb témájáról, az evangéliumok előállításáról tartott előadást. Megértéssel hallgattuk meg Lencz professzor alap gondolatát, amely szerint az evangéliumok előállításának története azonos a keresztyénség elő-

állításának történetével. Előadó bebizonyította Krisztus történetiségét, amely csak megerősítheti a hívőben a hit Krisztusát, de egyúttal megcáfolta mindazokat a törekvéseket is, amelyek a vegyülés és kölesönzés vádjával gyengíthetnék bennünk a hit Krisztusát, s ezúttal cáfolta a történeti kritikának azt a hibás törekvését, amely a fejlődés elméletének jegyében gyengítheti bennünk azokat a vallásos képzeteket, amelyek a hívő lélekben élnek egységes egész gyanánt. Lencz professzor előadását nagy közönség hallgatta meg és az illusztris előadót lelkes ünneplésben részesítette. A tudós professzor előadását jövő héten hétfőn 6—7-ig folytatni fogja a kollégium dísztermében, amikor is a szenvedés története után a tulajdonképeni ütköző pont, a *feltámadás* kérdése kerül tárgyalás alá.

Az egyetemes tanügyi bizottság március 10-én és 11-én tartotta ülését Budapesten. Jövő számunkban visszatérünk az ülésre.

Konventi bírósági ülés volt március 9-én, mely alkalommal több fegyelmi ügy nyert elintézt.

Nyírlóvön a lelkész buzgólkodásával február 27-én működvelő színi előadást tartottak, falusi legények és lányok közreműködésével. Az előadás a harangalap javára 138 pengő 94 fillért jövedelmezett. Az eredmény is szép, a kulturális törekvés is a legnagyobb elismerést érdemel. Kár, hogy tudósítónk nem közölte az előadott darab címét és tárgyát.

Aradon kérvényezni kell a magyar nyelvet.

Az aradi városházán, hol a hangzatos „utódn nyelv“ immár 8 éve hangzik, elhatározták, hogy a közgyűlésen csak abban az esetben szabad magyarul felszólalni, ha a szónok egy nappal a gyűlés előtt oláh nyelvű kérvényt nyújt be a prefekturához. Ha az illető nem tudna oláhul, úgy a folyamodványt hites fordítóval át kel ültetett. A határozat legérdekesebb pontja arról intézkedik, hogy a románul nem tudó, de román tanácsnokok magyarul beszélhetnek.

Az Anyák Iskolájában március 10-én Uray Sándor református lelkész tartott nagyértékű és lélekemelő szabadelőadást, a gyermekek imádságra neveléséről. A nagy tetszéssel fogadott előadás után dr. Mitrovics Gyula egyetemi tanár folytatta nagy koncepciójú és mély pedagógiai tudással felépített előadássorozatát a gyermek szellemi képességeiről. A nagyszámú közönség mindkét előadót lelkes ünneplésben részesítette.

A kollégiumi Kántus kegyeletos évfordulati emlékünnepe. A kollégiumi Kántus Nagy József, Vecsey—Bruckner, Kövesdy János, Hegedüs István—Bruckner Róza, Magyar—Kegyes, Kádár István, Fráter Ida, Sipos Margit, Stahl Henrik, Tóth Sámuel, Szabó Sámuel—Budaházy Emilia, Hegyi Mihály, Liszka Nándorné, Varga Mária és Szakácsi András boldog emlékezetű kegyes alapítók emlékeztére március 5-én, a kollégium dísztermében évfordulati ünnepélyt rendezett. A szépen sikerült ünnepélyen a Kántus 4 énekszámval szerepelt,

megnyitó beszédet dr. Erdős Károly lelkészkepző-intézeti igazgató tartott. A műsort komoly és vigaszvalat, szóló ének és Nagy Sándor főgimnáziumi vallásánár értékes felolvasása egészítették ki. Ez alkalommal Kövesdy Imre földbirtokos 100 P-t, a Kántus egy régi barátja 50 P-t, dr. Bruckner Ernő 10 P-t adományoztak, úgyhogy az alapítványok kamatával a Kántus tagjainak megjutalmazására 400 P fordított.

Vallásos estély az ispotály templomban. Szépen sikerült vallásos estély volt március 6-án is az ispotály templomban. Billiát olvasott és imádkozott Nagy Sándor s.-lelkész, predikált dr. Erdős Károly lelkészkepző intézeti igazgató, felolvasást tartott Erdelyi Sándor lelkész. Az estély műsorát értékes szavalat és énekszámok tették változatossá. A lélekemelő ünnepélyt Molnár Ferenc lelkész imája zárta be.

A debreceni református főgimnázium vallás-tanári rendes tanszékére a kiűzött határidőig, márc. hó 1-ig sorrendben a következők adták be pályázatukat: 1. Nagy Sándor debreceni református gimn. h.-vallásánár. 2. Biky Gábor kiskunhalasi református gimn. r. vallásánár. 3. dr. Bodnár Gábor jákóhodosi református lelkész, egyházmegyei tanácsbíró. 4. Illés Géza pestszentlőrinci református hitoktató. 5. Juhász Albert nagyenyedi Bethlen-kollégiumi tanítóképző-intézeti r. vallás-tanár. 6. Incze Gábor budapesti vallás-oktató s.-lelkész. A pályázók közül a tanárikar és igazgatótanács javaslata alapján a május hóban tartandó egyházkerületi közgyűlés fogja a rendes vallás-tanárt megválasztani, aki állásában S. Szabó József igazgató utóda lesz.

A belmissziói estélyen. március 11-én d. u. 6 órakor, a Kollégium dísztermében Uray Sándor lelkész tartott előadást „Az ifjúság lelkigondozásáról“.

Danyi József erdőbényei lelkész, megrongált egészségi állapota miatt, május 1-én nyugalmába vonul.

A református tanítóképző-intézet Csokonai ének- és zenekara szépen sikerült hangversenyt rendezett március 6-án a Kollégium dísztermében. Az ének- és zenekar legszebb számaikkal működtek közre, igen nagy és maradandó hatást váltva ki a jelenlevők lelkében. A tiszta jövedelem „Törekvés“ cserkészcsapat javára fordított.

A református főgimnázium ifjúsági ünnepélye. A debreceni református főgimnázium minden évben rendezni szokott egy nagyszabású ifjúsági ünnepélyt, hogy annak a jövedelméből az „Arany János Önképzőkör“ és a többi ifjúsági egyesületek pályadíjakat tűzhessenek ki. Ez évi ünnepség márc. 12-én ment végbe a főgimnázium tornacsarnokában. Az ének- és zenekar közreműködése mellett színre került az „Ocskay brigadéros“ I. felvonása, igen ügyes rendezésben és előadásban.

A Szülők Iskolájában márc. 8-án dr. Maday István egyetemi tanáreseged tartott értékes előadást a tehetségek védelméről, igen nagy érdeklődés mellett.

Szomorú adatok. A fővárosban január hónapban többen haltak meg, mint születtek. Született összesen 1382 gyermek, meghaltak 1735-en.

Bizottsági ülések. Az országos református lelkészi nyugdíj- és özvegy-árva gyámintézet végrehajtó bizottsága március 9-én Budapesten ülést tartott. A Parochiális Könyvtár-bizottság március 11-én a konventi székházban szintén ülésezett.

Református szülő akkor ad igen értékes ajándékot és azzal szerez nagy örömet gyermekének, ha kezébe adja a „Virágoskert“ c. református gyermeklapot, amely építő és könnyen érthető tartalmánál fogva nagy hatást gyakorol a gyermeklélek fejlődésére. Megrendelhető Sylvester-nyomda, Tahitótfalu.

Nyugalomba vonult tanító. F. Takács Zsigmond, volt vájai tanító, 45 éves sikerdús működés után nyugalmába vonult.

Lelkészmeghívás. Bagó Bálint lugyi lelkész lemondott állásáról és az oldi egyház meghívását fogadta el. Isten áldása legyen új munkakörén.

A Szegedi Református Énekkar szépen sikerült, magas nivójú hangversenyt rendezett március 5-én.

A budapesti lelkészek társasága március 4-én gyűlést tartott. A szép számmal egybegyűlt lelkészek előtt Göde Lajos lelkész hirdette az ígét. — Kovács J. István az öngyilkosok és házassági elválások statisztikáját ismertette.

Tilos a magyar ruha. A cseh megszállás alatt levő Komáromban az államrendőrség felhívta az ottani temetkezési vállalat tulajdonosait, hogy alkalmazottaik magyar díszítésű ruháit változtassák meg. — Az intézkedés széleskörben csodálkozást keltett.

A londoni rádió állomás nemcsak vasárnapi isentiszteleteket közöl, hanem minden este ad egy rövid énekes bibliai áhitatott is. Természetesen voltak, akik ezt kifogásolták ezért a társaság felszólította hallgatóit, hogy szavazzanak az áhitat kérdésében. A tizezer beérkezett válasz közül 9700 az áhitatok megtartása mellett döntött.

Kecskeméten egyházi fegyelmi székét ültek egy megtévedt iparos felett, aki részegen a temetőben botrányt okozó istenkáromlást vitt végbe. A tíz tagú erkölcsi bíróság dorgálása bizonyára felköltötte a komoly bünbánatot s a jobb életre való törekvést.

A román kormány eloláhosító törekvéseinek egy újabb rohama az, mellyel a román államvasut szigorú rendeletében megtiltja alkalmazottainak, hogy az utazó közönséggel más nyelven, mint románul beszéljenek. A rendelet azt is meghagyja, hogyha az utas és a vasuti alkalmazott semmi képen sem tudná megérteni egymást, tolmácsot kell igénybe venni.

Szerkesztői üzenetek.

S. Bp. Ez bizony a kefejűségből származott, mely — bármekkora az egyetértés, ilyen elcsúsza-

sokat idézhet elő. Az egyik szerkesztő ad kéziratokat s azokhoz véletlenül hozzámárol egy hozzáintézett üdvözlőlevelet, melyet a nyomda — kéziratnak gondolván — kötelességszerűen kiszcd. — A másik szerkesztő a revíziót csinálván, nem akarja megbántani szerkesztőtársát, a feleslegesen kiszedett levelet helybenhagyja. Lehei, hogy gondolt arra, ez ugyan furesa, de hát ha az én jó barátom örömét találja a publikálásban, miért zavarjam örömét. A hiba mindenesetre azé a szerkesztőtársé, aki nem volt elég figyelmes a kézirat kiadásában. Ezért a hibaéri — megérdemelte a bosszúságot. — *P. G. Amerika.* Kedves soraidat nagyon köszönöm. Meleg üdvözlöt. Irni is lehetne valamit.

Takarékpénztári csekkszámia 43,916.

A szerkesztésért és kiadásért felelős a laptulajdonos:

Dr. KUN BÉLA.

Debreczeni István
órásmeister
Debrecen, Péterfia-u. 8.

Speciális órák javítása
Mindennemű órák raktára.

FITTLER SÁNDOR
orgona és harmónium gyára
Pesterzsébet, Határ-ut 20.

Készít:
**Új Orgonákat,
Orgonasípokát,
Harmóniumokat.**
iskolai és templomi

Javítások gyorsan, szak-
szerűen mérsékelt árákért
Árjegyzék eskölttségvetés díjtalan

ALAPÍTOTT 1910-BEN

Március hó végén jelenik meg
a Sylvester-nyomda kiadásában

RAVASZ LÁSZLÓ UJ KÖNYVE A HALÁL ÁRNYÉKÁBAN

cimen. A kötet 46 beszédet tartalmaz, közöttük azokat, amelyet a püspök Tisza István geszti sirboltjánál, Tisza Istvánné, Nagyatádi Szabó István, Batori Sigray Pál, Németh István püspök, vitéz Nagy Pál honvédfőparancsnok, Szilassy Aladár, Kacsóh Pongrác, Vredenburg báróné, Deésy Zoltán, Kiss Ödön, Haypál Benő és mások felett mondott. — A könyvnek rendkívüli értékű része *Ravasz László püspök naplójának egy töredéke*, amelyben *Nagy Károly erdélyi püspöknek*, Erdély legnagyobb fiának szinte elő alakja áll előttünk a leg-hűbb barát és fegyvertárs szerető és fájó emlékezésének drága tükrében. Ez a Bordigherában és Mentone-ban írt napló az erdélyi magyarság és reformátusság újabb-kori történelmének egyik jelentős pontjára vet fénylő sugarat. A kötet jellemzésére annak *előszavából* közöljük a következőket: Sokszor kellett a „halál árnyékának völgyében” meggyújtanom az Ige vigasztaló és irányt mutató szövétnékét. Jöttek a lelkek és letelepedtek e parányi pásztortüzek mellé. Aki fázott, megmelegedett; a néma befagyott ajkon feltört a meleg, gyógyuló sírás; a zokogó lelek elhallgatott és megpihent. Mindezt a csodát az mivelle, aki ott ült a tűz mellett a fő helyen. Alakját elnyomta a homály; csak szeretteire néző arcán ég a világság s átszegezett karjával magához öleli elalélt testvéreit. Szól ez a könyv azoknak, akik hozzá tudnak simulni őriző pásztorkhoz a „halál árnyékában.”

A kötet finom angol famentes papíron, kb. 240 oldalon művészi címlappal jelenik meg s arra *március hó 25-ig előfizetést fogadunk el.* A kötet előfizetési ára *5 pengő.* Pénzt legcélszerűbb bármelyik postahivatalnál kapható biancosekklapon „Sylvester Nyomdai Müintézet Tahitótfa 39993. sz.” csekkszámjára fizetni be. — A könyv bolti ára jóval magasabb lesz. Előfizetéseket csak március 20-ig fogadunk el.

**Sylvester nyomdai müintézet
könyv- és lapkiadóvállalat**

Tahitótfa, Pestmegye. — (Fiók: Budapest, VII. ker., Wesselényi uca 53. szám.)

„DANKÓ” Temetkezési Vállalat

(Tulajdonos: EKLI JÓZSEF.)

**DEBRECEN,
KOSSUTH-U. 6. SZÁM.**

Telefon: nappal 322.

Telefon: éjjel 66. sz.

M. kir. Tisza István tudományegyetemi klinikák, Állami gyermekmenhely, Honvédkórház, Református árpolda, Debrecen szabad királyi város szállítója.

TELEP ÉS KOPORSÓGYÁR: DOMB-UTCA 16. SZ.,
hol éjjel is a gyászoló közönség rendelkezésére állunk.

Olcso árak. ♦ Szolid kiszolgálás. ♦ Előnyös fizetési feltételek. ♦ Temetéseket vidéken is vállalunk.

FONCIÈRE ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ INTÉZET
DEBRECENIVEZÉRÜGYNÖKSÉGE

úgyis mint a TISZÁNTULI REF. EGYHÁZKERÜLET
HIVATALOSAN SZERZŐDÖTT biztosító intézete.

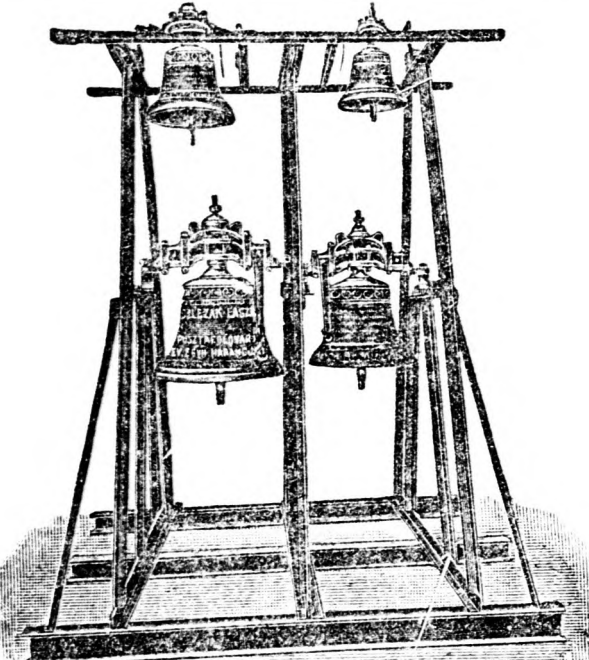
ELFOGAD:
tűz-, jég-, baleset-, szavatossági-, betörés-
ses-lopás-, szállítmány- és élet-biztosítá-
sokat a legelőnyösebb feltételek mellett.

47—52

Lelkészeknek, tanároknak, tanítóknak, presbite-
reknek és egyháziaknak a főtiszteletű és méltó-
ságos egyházkerületi Elnökséggel történt meg-
állapodás alapján külön kedvezmények.

Debrecen, Piac-u. 61. sz., II. emelet.

SZLEZÁK LÁSZLÓ
harang-ércöntőde, harangfelszere és es haranglámpa
BUDAPEST, VI, FRANGEPÁN-UTCA 77. 9
(Saját hazában). A nyugati pályaudvar felől induló BUR vasút
HAZ" megállóhely A) B) C) D) kocsikkai telefon: Lipót 913

Az 1900. évi párizsi világ-, 1921. és 1923. évi vas- és gépipari kiállításon
aranyéremmel kitüntette. Számos egyházi elismeréssel és az 1925. Országos
Kézművelődési Társulat és a Magyar Kézművelődési Társulat által
és az 1926. évi kézműipari kiállításon a m. kir. kormány által
díszoklevéllel kitüntetve.

SESZTINA LAJOS
vasnagykereskedése
Debrecen.
Alapította 1819-ben Sesztina János.

✱

A háztartás, mezőgazdaság és ipar körébe vágó
összes vasárúk
állandó nagy raktára.
Telefon 6.

MOST MEGJELENT
egyházi, irodalmi újdonságok:

Hegyaljai Kiss Géza dr.: Lélek és élet. (Egyházi beszédek)	Pengő 6.—
Fiers Elek: Isten pénzügyei (Egy lelki- pásztor naplójából)	„ 1-60
Ravasz László: Magyar bánat	„ 1-20
Fosdick E. H.: A mester jelleme	„ 2-56
Szigethy Ferenc: Szavalókönyv (Ifjúsági egyesületek, vasárnapi iskolák szá- mára: Valiános, hazafias és egyéb ünnepélyes alkalmakra)	„ 2.—
Szabó Imre: Mi atyánk (Tíz meditáció)	„ 1-28
Sylvester bibliai kézikönyv I. kötet	„ 2-40
„ „ „ II. „	„ 2-40
„ „ „ III. „	„ 2-40
Révész Imre: Mennyei nászdal	„ 2.—
Andrássy Kálmán: Szenvedéstől a diadalomig. (Kiadta: Kiss Ferenc)	„ 2-40
Andrássy Kálmán: Bibliamagyarázat	„ 4.—
Enyedy Andor: Nekem élet a Krisztus	„ 5-60
Musnai László: János evangéliumának és leveleinek magyarázata	„ 4-80

**Legszebb
konfirmációi ajándék**

Dr. Erdős Károly: Az én vallásom című kis könyvecske, kötve	Pengő —56
Dr. Erdős Károly: Fohászok. (Kivonat „Az én vallásom“ c. könyvecskéből)	„ —12
Méliusz kis könyvtár I—X. füzet, minde- nik különálló, a 10 füzet együtt	„ 3-60
Konfirmációi emléklap, kicsi	„ —04
„ „ nagy	„ —12
„ „ anyakönyv, 1 ív	„ —32
„ „ anyakönyvi kivonat	„ —06
Nagy István: Konfirmációi káté	„ —20
Soltész János: Konfirmációi káté	„ —40

Március tizenötödikére
alkalmas szavatok és hazafias
szindarabok nagy választékban
kaphatók a

„MÉLIUSZ“
könyv-, papír-, írószer- és
zeneműkereskedésben

Debrecen, Ferenc József-út 26.
TELEFON: 2-70.
Postai megrendelések azonnal expedíáltnak.